

76 UTLÅTANDE I UNIVERSITETETS KONSISTORIUM 20.I 1859

HUA, Centralförvaltningens arkiv

Enligt min öfvertygelse kan och bör Consistorium icke bedöma de sökandes uppgifna ändamål med resan efter dess förmenta rent vetenskapliga vigt. Ty om också ett afgörande kunde finnas mellan vigten af tvenne eller flera skilda vetenskapers förkofrande, kan det enda resestipendium, universitetet eger att disponera, icke utan universitetets skada för ett abstrakt vetenskapligt ändamål användas. För universitetet är det vetenskapliga ändamål »för gången af största vigt», 10
hvars fullföljande lofvar bereda detsamma en vetenskapligt utbildad sökande till någon redan ledig eller snart ledigblifvande lärareplats.

Bland de sökande eger docenten Grönblad obestriddt den största vetenskapliga förtjenst; och äfven hans uppgifna ändamål, samlandet af materialier till Finland's historia, är af stor vigt. Men universitetet har redan med betydliga anslag understödt docentens Grönblad's förtjenstfulla forskningar. Alla sina tillgångar kan det icke i en följd af år använda för detta ändamål. Jag anser därför, att Consistorium 20
borde endast genom sitt förord söka utverka ett särskildt statsanslag för understödjande af Docenten Grönblads arbeten.

Men då jag bland de sökande finner Gymnasii Adjunkten Forsman, hvilken genom sina skrifter bevisat sig vara en af de vetenskapligt och litterärt mest utmärkta förmågor bland dem, som lofva en framtid, anser jag detta tillfälle böra begagnas att draga honom till universitetet och sätta honom i stånd, att odeladt egna sina krafter åt sin vetenskapliga utveckling.

Jag ledes till denna åsigt med afseende derpå, att nuvarande innehafvaren af Professionen i Historien snart eger det antal tjensteår, som berättigar honom att såsom emeritus från universitetet afgå; och det är Consistorium väl bekant, att han har för afsigt att begagna sig af denna rättighet. Historien är den vetenskap, som framför hvarje annan tillhör alla bildningslinjer vid universitetet, och som framför de flesta är egnad att bilda ungdomens öfvertygelser och medborgerliga karakter. Jag måste därför anse det af största vigt för universitetet, att denna profession, då den blir ledig, måtte blifva väl besatt; och min öfvertygelse är, att det för universitetet vore en förlust, om Gymnasieadjunkten Forsman icke skulle komma i tillfälle att täfla om densamma, såsom jag också inser, att, om det ansökta resestipendium honom vägras, han derigenom från en sådan täflan uteslutes. Jag tillägger, att 40
det enligt min tanke icke är af ringa betydenhet, att Gymn(aside) Adjunkten Forsman vore i stånd att föredraga fäderneslandets historia på fäderneslandets språk.

Det är på dessa grunder, jag anser Gymn(aside) Adjunkten Forsmans uppgifna vetenskapliga ändamål, att icke blott samla handlingar för Finska historien, utan äfven söka vetenskaplig utbildning, för att såsom lärare vinna anställning vid universitet, »för gången vara af största vigt». Och då jag icke heller finner något stadgande i Reglementet för det ifrågavarande Resestipendies bortgifvande från dess åtnjutande utesluta unga litteratörer utom universitetet, utan, såsom för universitetets bästa önskligt är, det stå universitetsstyrelsen öppet, att äfven genom detsammans användande samla lofvande förmågor till universitetet, hvar helst i landet de förete sig, får jag för min del tillägga Gymnasii Adjunkten Forsman samma, af honom ansökta, nu lediga resestipendium. 50

Jag bör tillägga, att för Licentiaten Ehrström's uppgifna ändamål, ehuru viktigt det i och för sig må vara, icke samma skäl kunna åberopas, emedan den profession, Licentiaten Ehrström ansökt, kommer att inom halfåret besättas, och han alltså, om han till professor utnämnes, icke skulle kunna begagna stipendium, men i motsatt fall åter ingen ordinarie lärareplats inom juridiska fakulteten, förrän i en obestämd framtid, står honom öppen.

Docenten Tigerstedt söker, som känt är, lärareplats utom universitetet; Lektor Gottlund har ansökt statsanslag för samma ändamål, som han nu söker resestipendium, med godt hopp att se förnämnda ansökning bifallen; Doktor Topelius och Magister Estlander äro jemförelsevis unga och kunna ännu i en framtid med universitetets gagn komma i fråga vid stipendiets bortgiftande.

77 FÖRELÄSNINGAR I RÄTTSFILOSOFINS HISTORIA. VÅRTERMINEN 1859

HUB, JVS handskriftssamling

20

Historia

I. 2. 3.

Vårterminen 1859,

1.

Måna Herrar. Betygar fägnad, att se återförsamlade. Särskildt att se flera ihärdigt följa med, emedan deri en uppmuntran.

Filosofin har såsom all vetenskap sin historia, systemernas.

30 Men framför de flesta andra vetenskapers historia sammanhänger den med allmänna kulturhistorien.

Förklaring.

Teologin och juridiken hafva detta sammanhang – så att de endast systematisera det historiskt gifna – och rättfärdiga det ur dess gifvenhet.

Men t. ex. matematiken står helt och hållet utom detta samband. Äfven naturvetenskapen öfverhufvud. Man kan väl söka utreda, hvarföre dessa vetenskaper på någon viss tid med mera ifver och framgång bedrifvas. T. ex. Likaså att vissa uppfinningar främja dem

40 Men deras innehåll bär icke vittne om någon särskild kulturperiod. Exempel.

Filosofin förkastar all traditionel grund. Men dess innehåll kan dock icke vara annat än den närvarande intellektuella och sedliga bildningens. ||Kan icke gå utom det menliga vetandet, d. ä. det närvarandes.||

Teologin och Juridiken bevisa ur det gifna, traditionella. ||Urkundernas tolkning kan något förändras. Men till dem måste återgå äfven i hvarje reform.

Juridiken måste söka utvecklingen i konsekvens med den gifna historiska. Praxis – Kodifikation.||

50 Filosofin bevisar ur förnuftets väsende. Men förnuftet är icke abstrakt förmåga, utan Det Förnuftiga = det förnuftiga vetande, hvartill menkligheten för hvarje tid hunnit.

Att fatta det förnuftiga i det närvarande, att gifva detta förnuftets grund, rättfärdiga det som sådant – det är filosofins innehåll.

Men det kan icke ske regressivt, genom att utgå från det gifna,